

ŽURNAL IZLOŽBE

CONSEIL GENERAL DE TARN-ET-GARONNE | 10.12.2012 - 31.01.2013 | UNHCR | WWW.YVELYNEWOOD.COM

U SRCU RATA, PRIČA ŽENA

Izložba: Yvelyne Wood

Pod pokroviteljstvom Visokog komesarjata Ujedinjenih nacija za izbjeglice
Posvećena ženama Bosne i Hercegovine, žrtvama nasilja u ratu

ŽENE I RAT

JACQUES SOPPELSA

Počasni predsjednik Univerziteta Paris I Pantheon-Sorbonne

Yvelyne Wood boravi već odavno u vrtlogu Historije, preko svjedočenja rata koji su obilježili njeno djetinjstvo. U prilog tome snažno govori njen umjetnički put koji oslikava humanost, sa njenim sjenama, nedostatcima, preko svojih skulptura i instalacija koje su bezbroj puta izazvali pohvalne kritike.

Yvelyne Wood nam je nanovo oživjela, preko svojih umjetničkih djela posvećenih sjećanju na Holokaust, kao što su „Sjećanja u Vatri“, „Preživjeli“ ili „The last Soup“, devastirajuće trenutke Drugog svjetskog rata. Yvelyne Wood nas je takođe odvela do tragova rata u Ruandi, Kambodži, Kosovu, preko svog filma „Ljubav prema mržnji“, ali njen umjetnički put se ne ispuštuje samo u prošlosti. Vrlo rezolutno, on se ucrtava

Le Coeur de la Guerre

i u sadašnjost. Društvena previranja u arapskom svijetu, na primjer, potaknula su je na susrete sa mladim ženama koje su učestvovale u demonstracijama i koje su doživjele represiju diktatorskih režima. Njen umjetnički put se takođe ucrtava u budućnost, univerzalnost problematike koju ne zatvara u jednu epohu, niti u jednu sprecificišu sredinu.

Za Yvelyne Wood, kao ženu, jedna jasnoća se postavlja: uzeti riječ, svjedočiti umjetničkim djelom. Zatim, u ovim posebno teškim vremenima, kako se ne sjetiti riječi dva hodočasnika na putu prema Emmausu, izgovorenih prije dva milijenijuma: „Ostanimo zajedno, već je kasno“.

VENERA ZA MILOŠEVIĆA

VENUS DOLOROSA

Ovo djelo, relikvij, uradila je Yvelyne Wood nakon povratka sa svoje misije iz Bosne i Hercegovine uz pokroviteljstvo Visokog komesarjata za izbjeglice Ujedinjenih nacija. Na haljini su rukom ispisana imena i datumi rođenja nekolicine od 8.000 žrtava genocida u Srebrenici.

UMJETNOST NADE

Sabina Subašić, viši stručni saradnik

Institut for the research of crimes against humanity and international law, University of Sarajevo

Slika je stvarna: bezbroj ženskih haljina na bodljikavoj žici, sa izvezenim imenima žena i njihovim svjedočenima, koje je Yvelyne Wood jezikom savremenog umjetnika znala postaviti u svom jedinstvenom umjetničkom stilu, ostavlja bez daha. Jedna takva haljina je pripadala Edni, mladoj djevojci zatočenoj u prijedorskim

logorima smrti. U bespuću masovnih grobnica širom Bosne i Hercegovine, pronađena je Ednina haljina. Pronađeno je na hiljade haljina... Na desetnine hiljada haljina možda neće biti nikada pronađene...

Rad na historiji i sjećanjima Yvelyne Wood je od neprocjenjivog značaja. U zemljama u kojima je

samo utihnulo oružje rata, a gdje rat živi u svakodnevničkoj, gdje se od žrtava traži šutnja u svrhu „pomirenja“, gdje se umjetnici mahom zatvaraju u svoj unutrašnji svijet daleko od ratnih strahota, djelo Yvelyne Wood dolazi kao kap u moru, koje je još miljama daleko od nas...

ANGAŽMAN UNHCR-a

WILLIAM SPINDLER
Portparol UNHCR-a

Visoki komesarijat Ujedinjenih nacija za izbjeglice (UNHCR) ima za mandat da rukovodi i organizuje međunarodnu akciju čiji je cilj zaštita izbjeglica i rješavanje problema izbjeglica u cijelom svijetu. UNHCR je organizacija koja radi između ostalog i u cilju da pomogne raseljenim ženama i djevojčicama koji predstavljaju 50% izbjeglih osoba. Te žene vrlo često nisu zaštićene u svojim domovima, porodičnim strukturama ili od strane njihove vlade, što od njih čini posebno ranjivu grupu. Nadalje, uvjeti rata pogoršavaju rizike od dugoročnih pomijeranja, egzila, seksualnog iskorištavanja i nasilja.

Yveyne Wood, umjetnica, skulptor i scenograf, inspiriše se sjećanjima na ratove XX i XXI vijeka. Izložba „Tijelo rata“ rezultat je dugog partnerstva između Yveyne Wood i predstavnštva UNHCR-a u Parizu. Ona podcrtava kritičnu situaciju žena i djevojčica otrgnutih od njihovih korijena u kontekstu

oružanih sukoba. „Kada nam je Yveyne predstavila svoj projekat, bili smo obradovani jer žene žrtve nažalost još uvijek nemaju spomenika koji bi podsjećao na ono što im se dogodilo“, pojašnjava Phillip Leclerc, predstavnik UNHCR-a u Francuskoj.

Ovaj rad je omogućio da se istaknu uslovi u kojima žive žene žrtve rata. Govoreći o svom radu Yveyne Wood afirmiše „od samog početka moj rad je ukorijenjen u ratu... To je jedan način svjedočenja o tome šta se desilo ženama koje su žrtva rata“. Izložba je umjetnički izraz sa strane žrtava i teških posljedica rata, donoseći jednu žensku perspektivu, emocionalnu i intimnu. Phillip Leclerc dodaje da „žene imaju potrebu da budu priznate kao žrtve da bi se mogle rekonstruisati, biti pomognute, dobiti status izbjeglice“.

Senzibilizacija je jedan od ključnih elemenata aktivnosti UNHCR-a vezano za zaštitu

izbjeglica, zahtjeva za azilom, interno raseljenih i apatrida. Zahvaljujući izložbi „Tijelo rata, priča žena“, javno mnjenje je senzibilizirano u pogledu nestalne situacije raseljenih žena u svijetu. Izložba je prilika da se angažuje univerzitetska zajednica i javno mnjenje u dijalogu po pitanjima pola i konflikta. Svest o ovim pitanjima je važna za razmjenu ideja, akciju zajednica na lokalnom nivou, nacionalnom i međunarodnom, kako bi se poboljšala zaštita osoba koje su pod odgovornošću UNHCR-a.

Nakon uspjeha prve izložbe, UNHCR je odlučio da saradjuje ponovo sa Yveyne Wood u okviru njenog novog umjetničkog djela „U srcu rata, priča žena“. Projekat se artikuliše oko konferencije 10. i 11. decembra 2012. u Montaubanu. Ovaj događaj okupiće univerzitetske djelatnike, umjetnike i specijaliste prava žena u ratnim sukobima.

RIJEĆ PREDSJEDNIKA

JEAN-MICHEL BAYLET

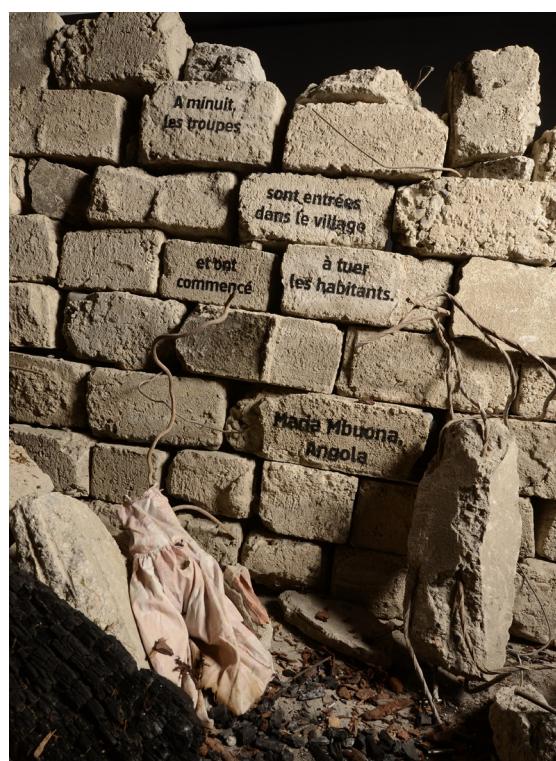
Predsjednik Generalnog Savjeta regije Tarn-et-Garonne, Francuska, Senator, bivši Ministar

Posebno snezibilan po pitanju poštivanja ljudskih prava, sa entuzijazmom će od 10. decembra do 31. januara, u počasnom holu Skupštine regije, prihvatići izložbu Yveyne Wood, obogaćenu novim umjetničkim djelima i svjedočenjima.

Ova izložba perfektno koincidira sa danom Univerzalne deklaracije o ljudskim pravima, koja se obilježava 10. decembra

svake godine.

Da bih pomogao veličini ovog događaja koji on zaslužuje i reaffirmisao našu privrženost humanim vrijednostima i poštivanju ljudskih prava svuda u svjetu, naročito u geografskim zonama koje su pozornica nemira ili konflikta, pridružujem se ovoj lijepoj ideji organizacije univerzitetske konferencije koja za tematiku ima žene kao žrtve rata.

Ici ou Ailleurs

MOJA MISIJA UMJETNIKA

YVELYNE WOOD

Angažirana umjetnica

Čitav moj umjetnički put konstrisan je na susretima sa preživjelima i akterima konflikta koji su potresali XX i XXI stoljeće. U tom smislu je se kvalificiram kao „kolektor sjećanja“.

Početkom oktobra, otišla sam u misiju u Sarajevo, uz pratinju Visokog komesarijata Ujedinjenih nacija za izbjeglice (UNHCR). Sa žrtvama iz Sarajeva i Mostara dijelila sam sjećanje na momente na kraju pakla. Ove žene su mi povjerile njihovo svjedočenje o ratu u Bosni i Hercegovini. Većina od njih, zatvorene u logore gdje su permanentno preživljavale seksualno zlostavljanje bile su takođe žrtve torture i gladi. Njihova djeca su masakrirana pred njihovim očima. Neke od

njih nisu mogle to preživljavati i skraćivale su sebi život vješanjem. One koje su preživjele danas su na terapeutskim tretmanima, žive u svakodnevnim strahovma i prijetnjama. Ipak, uprkos njihovoj ranjenosti, ove žene su mi prenijele jednu ekstremnu snagu koja me danas vodi.

Takođe sam upoznala jednu izuzetnu ženu, Ewu Klonowski. Ona je kao antropolog došla na nekoliko mjeseci u Srebrenicu da bi učestvovala u identifikaciji hiljada žrtava pronađenim u masovnim grobnicama. Ona od tada nije napustila Bosnu i nastavlja svoj rad: izvući žrtve iz anonimnosti u kojoj su zločinci htjeli da oni nestanu“. To je moja misija.

Sve te anonimne žene čine dio mog ličnog Pantheona. Susret sa njima me je ohrabrio u odluci da osnujem fondaciju kako bi moje umjetničko svjedočenje dobilo veći odjek. Misija te fondacije biće pružanje humanitarne, medicinske i pravne pomoći ženama i djeci žrtvama ratnog nasilja, posebno seksualnih zlostavljanja.

Moj rad uz pomoć UNHCR-a u Parizu omogućava mi takođe da dobijem arhiv i svjedočenja koji se upisuju u moje instalacije. Ova saradnja doveće do drugih misija, u kojima ću ići da bih lično prikupila glasove žena žrtava savremenih ratova.

U SRCU RATA: KONFRENCIJA

CHRISTINE MENGÈS-LE PAPE

Profesor, Univerzitet Toulouse 1 Capitole, Francuska

Ratovi potresaju stoljeća. Žene prolaze ratove. Uprkos šutnjama koje ih često ostavljaju u sjeni, putevi žena su za otkriti i ponovo otkriti, uprkos teškoćama koje ostavljaju crne godine mješane sa ratom i ideologijom. Treba proučavati te puteve jer su često ostavljeni po strani zbog indiferentnosti ili straha od pogleda zatvorenih u prošlosti, koji su ranije naročito pisane od strane muškaraca. Tekstovi poklanjaju jako malo interesa uništenju žena i njihovim otkucajima srca koje se

čini da ništa ne vrijedi. Ranjivost, čini se da nikad ne može postati snaga, ali ipak u toj prošlosti punoj diskretnosti i zatvorenosti, ponekad izronjavaju heroine ili bljesak koji izražava veličinu. Iz vijeka u vijek, događaju se otpori žena u ratu, sa oružjem ili riječima, snažnih žena, ponekad kraljica, ponekad žena sa sela. Čini nam se da tu vidimo vječitu ženstvenost, iako je to možda samo ispoljavanje prirodnog ženskog osjećaja koji je uspio da se realizira. Kako ispričati historiju

žena u ratu, možda preko njihovog istraživanja za mir ili njihovim odbijanjem rata koje se često završava u egzilu ili eksterminaciji? Zašto ne ispričati njihovu historiju koja je malo ispisana i ostaje još uvijek za napisati u vremenu kriza i nasilja? Nebi li trabalo osvijetliti žensku dimenziju, staviti je između razloga da žive i čine da drugi žive, između potrage za slobodom, ispunjavanja obaveza i prava, različito u pogledu zemalja i kultura.

La Chair de la Guerre

SILOVANJE KAO SREDSTVO ZA RAT

DANIEL PALMIERI

Historijska istraživanja – Međunarodni crveni krst

Rat je, čini se, neodvojiv od čovjeka. Seksualna zlostavljanja žene, neodvojiva od rata. Od početka te jedne od najstarijih aktivnosti, polna pripadnost i smrt su neodvojivo vezani. Ovaj tautološki binom se ispoljava preko zajedničkog oruđa: nasilja. U svom seksualnom pogledu, ratno nasilje generalno uzima formu

silovanja koji se može mijenjati u nekoliko „kategorija“: individualno silovanje, kolektivno, masovno. Od ratova na Balkanu 90-tih godina jedan novi tip seksualnih zlostavljanja je konstatovan i došao je „obogatiti“ listu koja je već bila užasna: genocidno silovanje. Mogli bismo imenovati ad nauseam događaje tokom

godina u kojima su počinjena silovanja protiv žena i djevojčica (i ponekad, rjeđe, muškaraca). Ovaj mračni katalog dovodi do tragičnog zaključka: banalizacija te vrste muškog ponašanja na svim nivoima konflikata, kao i njihovih posljedica.

Srebrenica (detalj)

PROGRAM KONFERENCIJE

10.decembar 2012

Prvi dio „Otkucaji kroz godine“

Drugi dio „Glas oružja, glas žena“

Počasni dio u holu Generalnog savjeta pod predsjedavanjem **Jean-Michel Baylet** Predsjednik Generalnog Savjeta regije Tarn-et-Garonne i **Sylvia Pinel**, Ministar zanatstva, trgovine i turizma

11.decembar 2012

Treći dio „Žrtve ovdje i drugdje“

Četvrti dio „Pravo na otpor“

U SRCU RATA

JEAN-PAUL DEROCHE

Historičar umjetnosti, Muzej moderne umjetnosti grada Pariza

Početkom 2012. godine, Univerzitet Pantheon Sorbonne u Parizu organizirao je u velikoj galeriji Soufflot i holu St Jacques, pod pogledom svih studenata i profesora, izložbu Tijelo rata, priča žena: Yvelyne Wood je predstavila osam velikih instalacija vezanih za aktuelna dešavanja, preko svjedočenja žena prikupljenih od strane UNHCR-a.

Danas, umjetnica uplovjava i razvija svoju refleksiju i kreaciju sa ciljem da još više senzibilizira javno

mnenje vezano za seksualno zlostavljanje koje doživljavaju žene u ratovima. Tri nove instalacije, poslije kojih se ne može izaći bez ganaća, sada su predstavljene. Zauzeta teritorija krije u središtu jedne ruševine tijelo trudne žene. Srce rata daje život haljinama koje nose svoju životnu priču. Imena izvezena na haljinu i snimak otkucaja srca i disanja žena žrtava nasilja u izbjegličkim centrima su zalog jednog paradoksalnog prisustva. Ponavljajući želju za

blizinom, Welcome je poziv da se, pod šatorom UNHCR-a, otkriju mnogobrojne fotografije (3000) žena i djece u dispozitivu koji približava posjetioca mjestu događaja. Jedna od performansi biće organizirana pod tim šatorom u večeri otvorenja konferencije 10. decembra 2012. Želja Yvelyne Wood, uz prezentaciju svojih djela na Univerzitetu Pantheon Sorbonne, bila je asocirati stručnu javnost oko debate na temu žene i rat.

TIJELO RATA

STEPHANE CECCALDI

Historičar umjetnosti

Izložba koja se daje u prostorima Generalnog savjeta Tarn-et-Garonne od 10. decembra 2012. do 31. januara 2013, nije samo postignuće nekoliko mjeseci jednog promišljenog, rada, punog pasije i neodustajanja Yvelyne Wood, već kontinuitet njenog umjetničkog promišljanja i umjetničkog dara koje zna postaviti svojim ubjedljivim duhom i voljom kao manifestaciju u svrhu jednog ambicioznog i markantnog projekta.

Mjesto predstavljanja je vrlo simbolično smješteno u prostoru gdje se promišlja i elaborira socijalna i politička refleksija, mjestu promišljanja i zidanja budućnosti preko primljenih saznanja i konfrontacija i razmjena iskustava. Nakon Visokog komesarijata Ujedinjenih nacija za ljudska prava u Ženevi, nakon pariških muzeja od prije dvije godine i prestižnog lokaliteta Univerziteta Sorbonne, sada je to zgrada departmana

Tarn-et-Garonne koja izlaže rezultate zadnjih istraživanja i kreacija Yvelyne Wood, o progonima koje čovjek može nametnuti ženi tokom ratova.

Posebno vezana za rad na historiji i sjećanjima koje nam užasi rata nameću, umjetnica je ovdje orjen-tisala svoj rad na jedan specifični slučaj propusta, užasan i nemoguć okvalifikovati, koji su žene mogle proći u jednom konfliktu. Yvelyne Wood nas povlači preko svojih umjetničkih djela instaliranih sa elegancijom i nikada vulgarnih, prema jednom dubokom i intimnom razmišljanju o čovjeku i njegovim aktima, tako da postavljanje njenih djela u jednan prostor društvene konstrukcije u širem smislu riječi nalazi svoju još veću rezonenciju u odnosu na predstavljeni rad.

Na prvi pogled, mogli bismo misliti da se susrećemo sa umjetnicom koja svoje vrijeme provodi u želji

za putovanjima u druge prostore. Naravno, to nije tako, upravo je obrnuto. Ona zna staviti svoje ruke u najteže umjetničke tehnike i transport najtežih materijala, stavljujući na scenu elemente svakodnevnog života mješanog sa ostacima, fizičkim i memorijalnim, historije čovječanstva.

Yvelyne Wood smeta! Tim bolje! Ona se ne dvoumi da nam predloži preko svojih umjetničkih djela, uvijek sa elegancijom, najpotresnije teme koje nas mogu šokirati u našim pogledima i svesti! Ona tako potpuno ispunjava svoju ulogu savremenog umjetnika: propitivati preko svog djela i svog načina izražavanja naš duh i povesti nas do promišljanja o svijetu, njegovim postupcima, odstupanjima, i takođe možda, sa jednom pozitivnim nadom, voditi čovjeka ka promjenama kako bi poboljšao svoje ponašanje.

Les Survivantes

ZAHVALNICA

Generalni Savjeta regije Tarn-et-Garonne, Francuska
Jean-Michel Baylet, predsjednik Generalnog Savjeta regije Tarn-et-Garonne
Serge Berrier, direktor kabineta

Visoki komesarijat Ujedinjenih nacija za izbjeglice

Philippe Leclerc, predstavnik UNHCR-a u Francuskoj
Lejla Ridjanović, Head of Operations Unit/Acting Admin/Finance Officer, UNHCR Sarajevo
William Spindler, portparol
Fadma Moumatz, prvi asistent, servis javnog informisanja

Swiss Federal Institute of Technology (EPFL)

Georges Abou Jaoude, profesor
Karim Jaber, inžinjer
Louis Saint-Raymond, inžinjer

Institut for the research of crimes against humanity and international law, University of Sarajevo

Sabina Subasic, viši stručni saradnik

i
Mathieu Blanc, asistent
Alexandre Buffin, asistent
Emilie Gattlen, asistent
Marion Laurent, asistent ateljea
Dominique Pochat, grafist
Eric Rossier, fotograf
Sabina Subasic, pravnik
Jo Vargas, interaktivni dizajner
Jean-Marc Vicquery, upravitelj

Yvelyne Wood - Sortie d'atelier - 2012

Contact presse : Agence Flag - 01 58 60 24 24

Frédérique Libaud : 06 20 86 85 53 - fred@agenceflag.com
Sarah Lefrançois : sarah@agenceflag.com
Sophie Roussel : sophie@agenceflag.com
www.yvelynewood.com

PREDSJEDNIŠTVO

Jean-Michel Baylet

Predsjednik Generalnog Savjeta regije Tarn-et-Garonne, Francuska, Senator, bivši Ministar

NAUČNO VIJEĆE

Christine Menges-Le Pape

Direktorica naučnog komiteta
Profesor, Univerzitet Toulouse, Francuska

Stephane Ceccaldi

Komesar izložbe
Historičar umjetnosti, konzervator

Jean-Paul Deroche

Historičar umjetnosti

Profesor Donald Kuspit

Historičar umjetnosti

Visoki komesarijat Ujedinjenih nacija za izbjeglice

SCENOGRAFIJA

Yvelyne Wood

KONFERENCIJA

PREDSJEDNICA

Sylvia Pinel, Ministar zanatstva, trgovine i turizma

POČASNI PREDSJEDNIK

Jacques Sopplesa, Počasni predsjednik, Univerziteta Paris I Pantheon-Sorbonne

Bruno Sire, Predsjednik, Univerzitet Toulouse 1 Capitole, Francuska

Uz izuzetno prisustvo gdje Saje Čorić, predstavnice preživjelih žrtava iz Mostara

PARTNERI

Visoki komesarijat Ujedinjenih nacija za izbjeglice

www.unhcr.org

Generalni Savjeta regije Tarn-et-Garonne, Francuska

<http://www.cg82.fr>

Swiss Federal Institute of Technology

www.epfl.ch

Galerija Saphir, Marais-Paris

[galerie-saphir wanadoo.fr](http://galerie-saphir.wanadoo.fr)

Impact Images et Communication Moissac